

RHESTR ARDRETHU ANNOMESTIG 2010

Arweiniad i'n HYSBYSIAD CYDNABOD APÊL

Nid yw'r canllaw hwn yn cynnwys pob pwynt am y Tribiwnlys Prisio. Nid oes rhaid i ni ddilyn popeth yn y canllaw hwn ac nid yw'n effeithio ar sut y defnyddiwn y cyfreithiau neu reoliadau perthnasol. Cyn i ni glywed eich apêl, bydd Clerc Rhanbarthol y Tribiwnlys yn ateb unrhyw gais rhesymol sydd gennych ynglŷn â chyngor am y weithdrefn.

BETH YW'R TRIBIWNLYS PRISIO?

Mae yna pedair swyddfa rhanbarthol i'r Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru (TPC) sydd yn cael eu hariannu gan gronfeydd cyhoeddus Llywodraeth Cymru (LC).

Mae'r Tribiwnlys yn gyfundrefn annibynnol yn farnwrol sy'n delio ag apelau yn ymwneud ac Ardrethi Annomestig, Treth Cyngor ac Ardrethi Draenio.

Mae'r TP yn annibynnol oddi wrth y Swyddog Prisio sy'n gyfrifol am roi gwerthoedd ardrethol (GA) ar eiddo a hefyd y Cyngor/Awdurdod Bilio (AB) sy'n gyrru'r biliau ardreth.

Gwirfoddolwyr a phobl leol yw Aelodau Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru (TPC). Er nad ydynt efallai yn gymwys yn broffesiynol, maent yn derbyn hyfforddiant ac yn brofiadol mewn gwrandawrio apelau. Fel arfer bydd tri aelod yn gwrandawrio ar eich apêl [er fe all dau aelod wrandawrio apêl os ydi pawb sydd yn y gwrandawriad yn cytuno i hun]. Bydd clerics yn cynghori ar faterion trefn a'r gyfraith. Mae'r clerics yn gyflogedig gan y Tribiwnlys.

Mae'r Tribiwnlys yn darparu gwasanaeth rhad ac am ddim, felly ni all ddyfarnu eich bod yn talu costau. Fodd bynnag, mae'n rhaid i chi dalu eich costau eich hunain i fynychu gwrandawriad tribiwnlys. Mae'r Tribiwnlys yn gwrandawrio apelau yn lleol, lle bo modd ymarferol gwneud hynny.

SUT DDERBYNIODD Y TP YR APÊL?

Yn ôl y gyfraith, mae'n rhaid i'r SP yrru pob cynigiad sydd heb eu cytuno at Glerc y Tribiwnlys, o fewn tri mis o'u derbyn, hyd yn oed os nad oes unrhyw drafodaethau wedi digwydd. Unwaith mae'r TP yn derbyn cynigiad mae'n dod yn apêl.

Os yw eich apêl yn erbyn penderfyniad y SP fod eich cynigiad yn annilys, mae'n rhaid i'r SP ei yrru at y Tribiwnlys o fewn pedair wythnos.

Os oes unrhyw fanylion anghywir yn yr hysbysiad cysylltwch â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys ar unwaith.

Os nad ydych yn dymuno mynd ymlaen a'ch apêl mae'n rhaid i chi hysbysu Clerics y Tribiwnlys, yn ysgrifenedig.

BETH SY'N DIGWYDD NESAF?

Er budd rheolaeth effeithiol, mae'r Swyddog Prisio yn gweithredu system sy'n rhaglennu apelau i roi rhagrybudd o'r cyfnod trafod: cyn rhestru gan y Tribiwnlys. Mae'r Tribiwnlys yn gweld y weithred hon gan y SP fel un sydd o gymorth i'r ddau barti a'r Tribiwnlys, wrth brosesu apelau yn effeithiol a'r defnydd o adnoddau sy'n cael eu hariannu gan y cyhoedd. Yr amser prysuraf yw yn union wedi ailbrisiad: ac o ganlyniad mae'n bosibl y bydd oedi yn y flwyddyn gyntaf (2010/11) ond rhagwelir y bydd hyn yn gwella mewn blynyddoedd i ddod.

Bydd y SP yn rhoi **dyddiad cychwyn** i chi, pan fyddent yn dechrau trafod eich apêl, a **dyddiad targed** pan ddylai eich trafodaethau ddod i ben. Mae apelau yn cael eu cytuno erbyn y **dyddiad targed**, mewn nifer o achosion, ac ni fydd angen gwrandawriad tribiwnlys.

Os no ellir cytuno ar eich apêl erbyn y dyddiad targed, bydd Aelodau'r Tribiwnlys yn disgwyl i chi a'r SP gytuno ffeithiau a thrafod unrhyw dystiolaeth y byddech yn ei chyflwyno yn y gwrandawriad.

Efallai bydd methiant i gyfnewid gwybodaeth cyn y gwrandawriad yn gohirio penderfyniad eich apêl.

Fel rheol bydd y gwrandawriad yn digwydd o fewn tri mis o ddyddiad **targed** y SP. Bydd y Clerc yn rhoi o leiaf pedair wythnos o rhybudd i chi o'r dyddiad gwrandawriad.

Er mwyn sicrhau fod pawb yn ymwybodol o'r holl faterion, bydd y TP yn gyrru copïau o unrhyw wybodaeth/ohebiaeth berthnasol sy'n cael ei yrru i'r Tribiwnlys, at y partïon.

Cyn i'ch apêl gael ei restru ar gyfer gwrandawriad, mae yna rhai pethau y dylech fod yn ymwybodol ohonynt:-

Mae gwerth ardrethol (GA) ar gyfer eiddo gofnodwyd yn rhestr ardrethu 2010 yn cael ei selio ar werth rhentol yr eiddo ar y **1af Ebrill 2008**. Mae'r dyddiad yma yn cael ei adnabod fel y **dyddiad prisio rhagflaenol (DPR)**.

Pan fo SP yn pennu gwerth ardrethol, byddant yn edrych ar y rhent (os oes unrhyw) sy'n cael ei dalu ar eich eiddo ar y DPR, a'i gymharu â rhenti ar eiddo cyffelyb, er mwyn gosod lefelau gwerth.

Er fod y SP yn prisio'r rhan fwyaf o eiddo drwy edrych ar y rhenti, meant yn defnyddio dulliau eraill o brisio rhai eiddo.

Bydd y SP yn rhoi manylion eich asesiad ardrethu i chi, yn cynnwys y mesuriadau a'r gwerthoedd y maent wedi eu defnyddio. Byddent hefyd yn gwirio fod yr holl fanylion yn gywir. Bydd y SP yn dweud wrthy ch am renti ar unrhyw eiddo y gellid cyfeirio atynt yn y gwrandawriad, o leiaf tair wythnos cyn y gwrandawriad.

GWYBODAETH YNGLŶN AG APELAU HYSBYSIAD ANNILSRWYDD

Nodwch os gwelwch yn dda pan fydd y Tribiwnlys yn ystyried Apelau Annilswydd ei fod yn cael ei hatal rhag ystyried cywirdeb y gwerth ardrethol.

Gall y Tribiwnlys edrych ar y rheolau y gallwch wneud cynigiad, yn unig.

Os yw'r Tribiwnlys yn penderfynu fod eich cynigiad yn ddilys, bydd yn ystyried materion prision yn ddiweddarach.

OES RHAID I MI BARHAU I DALU FY ARDRETHI?

Mae'n rhaid i chi barhau i wneud y taliadau ddangosir ar eich bil ardreth, er eich bod wedi cyflwyno apêl.

BETH SY'N DIGWYDD YNG NGWRANDAWRIAD Y TRIBIWNLYS?

Mae'r gwrandawriad yn weddol anffurfiol, a bydd Aelodau'r Tribiwnlys yn ceisio gwneud i bawb deimlo'n gartrefol. Gofynnir i chi gyflwyno eich achos yn ystod y gwrandawriad, a chaniateir i chi ofyn cwestiynau ynglŷn ag unrhyw dystiolaeth y mae'r SP wedi ei gyflwyno. Anfonir taflen i chi gyda'r 'Hysbysiad Gwrandawriad' yn cynnwys rhagor o wybodaeth.

OES RHAID I MI FYNYCHU'R GWRANDAWIAD?

Gall y Tribiwnlys ddelio â'ch apêl drwy ddefnyddio un o'r dulliau canlynol:

- Drwy **wrandawiad cyhoeddus** (gyda'r partïon neu eu cynrhychiolwyr) oni bai fod y Tribiwnlys yn gorchymyn yn wahanol yn sgîl cais gan un o'r partïon.
- Drwy **gynrychiolaeth ysgrifenedig** gan yr holl bartïon i'r apêl, na chaniateir i'r un ohonynt ymddangos gerbron y tribiwnlys. Os ydych yn dymuno i'ch apêl gael ei benderfynu drwy's dull hwn **rhaidd i chi sicrhau cytundeb yr holl bartïon i'r apêl**. Bydd y Clerc yn eich cyngori ynghlŷn â'r dulliau gweithredu a'r cyfyngiadau amser. Gall y tribiwnlys, wrth benderfynu apêl drwy gynrychiolaeth **ysgrifenedig, ofyn i'r naill barti** neu'r llall ddarparu tystiolaeth ychwanegol neu i wrando ar yr apêl fel gwrandawriad ffurfiol.
- Drwy **gyflwyniad ysgrifenedig mewn absenoldeb**. Os ydych yn dymuno i'ch apêl fynd yn ei flaen, ond yn methu bod yn bresennol yn y gwrandawriad, ac nad oes unrhyw un i'ch cynrychioli, cewch gyflwyno'ch dadleuon yn ysgrifenedig er mwyn i'r Tribiwnlys eu hystered yn eich absenoldeb: i'w derbyn ddim hwyrach na dau ddiwrnod cyn y gwrandawriad. Fodd bynnag bydd y Swyddog Prisio yn mynychu.

Os ydych yn gofyn i ni ddelio â'ch achos drwy gynrychiolaeth ysgrifenedig, ni allwch apelio yn erbyn ein penderfyniad i Siambr Tiroedd yr Uwch Dribiwnlys.

Gall y Tribiwnlys ddiystyru'r apêl os nad ydych chi na'ch cynrychiolydd yn mynychu'r gwrandawriad.

Rydym yn ymroddedig i drin pob un yn deg. Ni fydd unrhyw un sy'n gwneud apêl yn cael eu trin yn llai ffafriol oherwydd eu hil, lliw, cenedligrwydd, oed, crefydd, tras ethnig, rhyw, rhywioldeb, statws priodasol neu anabledd.

Os oes gennych unrhyw anghenion ychwanegol, er enghraifft, eich golwg, clyw neu symudedd, neu os byddwch angen cyfieithydd, rhwch wybod i Swyddfa'r TP o flaen llaw, os gwelwch yn dda. Fe fyddwn yn gwneud ein gorau i'ch helpu.

YDI'N BOSIB CWYNO YNGLŷN Â'R GWASANAETH A DDARPARWYD?

Os oes gennych gŵyn ynghlŷn â'r modd y cafodd eich achos ei drin gan weinyddiaeth y TP, yna:

- Yn gyntaf, dylech ysgrifennu at Clerc Rhanbarthol y Tribiwnlys, yn y cyfeiriad ddangosir yn ein hysbysiadau.
Byddwch yn cael eich hysbysu o drefn cwyno llawn y Tribiwnlys yn ymateb y Clerc Rhanbarthol.

Gallwch ddefnyddio'r broses yma o gwyno yn erbyn y modd cafodd eich apêl ei ymdrin yn weinyddol gan y Tribiwnlys, yn unig. Ni allwch apelio yn erbyn penderfyniad drwy'r modd hyn. Mae apêl pellach yn erbyn y penderfyniad i Siambr Tiroedd yr Uwch Dribiwnlys/Llysoedd Uwch.

Mae hysbysiadau yng Nghymru yn cael eu darparu unai yn Gymraeg neu Saesneg, yn ddibynnol ar yr iaith ddefnyddiwyd yn y cynigiad gwreiddiol.

Mae Tribiwnlys Prisio Cymru yn ymroddedig i ddarparu gwasanaeth o safon uchel yn Gymraeg a Saesneg.

Mae'r arweinyfr hwn yn un o gyfres o daflenni sy'n rhoi gwybodaeth ynglŷn â'r gwasanaeth. Mae ein harweinyfrau eraill yn cynnwys:

- cyngor cyffredinol ynglŷn ag apelio i'r Tribiwnlys;
- arweinyfr i'n hysbysiad gwrandawriad; ac
- arweinyfr i'n hysbysiad penderfyniad.

Rydym hefyd yn cynnig arweinyfrau ynglŷn â delio ag apelau Prisio Treth Gyngor ac Atebolrwydd Treth Gyngor. Os ydych yn dymuno derbyn unrhyw o'r arweinyfrau hyn, cysylltwch â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys yn y cyfeiriad a ddangosir ar ein hysbysiad cydnabyddiaeth.

Ein Cofnodion

Mae gan unrhyw un yr hawl i ymweld â Swyddfa Rhanbarthol y Tribiwnlys i edrych ar gopïau o'r agendâu a phenderfyniadau wnaed gan y Tribiwnlys yn y chwe blynedd diwethaf. Agendâu yw rhestr o apelau sydd wedi derbyn dyddiad gwrandawriad.

Mae copïau o agendâu a phenderfyniadau y Tribiwnlys ar gyfer apelau ardrethu annomestig yn cael eu dangos ar wefan y TPC hefyd.

Gallwch ganfod mwy o wybodaeth ynglŷn â Tribiwnlys Prisio ar gyfer Cymru ynghyd â chopïau o'r holl arweinyfrau ar y gwefan ganlynol sef: www.valuation-tribunals-wales.org.uk

Y prif ddeddfwriaeth sy'n rheoli gweinyddiaeth Ardrethu Annomestig yw **Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1988** ynghyd â rheoliadau ategol – yn arbennig;

Rheoliadau Ardrethu Annomestig (Newid Rhestri ac Apelau) (Cymru) 2005 Offeryn Statudol 2005/758 (fel y'i diwygiwyd)

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth Dwyrain Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD
NP20 4PG
Ffôn: 01633 266367
Ffacs: 01633 253270
E-bost: VTWaleseast@vtw.gsi.gov.uk

CS Powys
CBS Blaenau Gwent
CBS Caerffili
CS Sir Fynwy
CT Casnewydd
CBS Torfaen

Swyddfa Priso:**Asiantaeth y Swyddfa Priso**

Tŷ Rhodfa
Ffordd Tŷ Glas
Llanisien
CAERDYDD CF14 5GR
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ratingwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth Gogledd Cymru
Adeiladau'r Llywodraeth, Bloc A (L1)
Sarn Mynach
CYFFORDD LLANDUDNO LL31 9RZ
Ffôn: 03000 625350
Ffacs: 03000 625368
E-bost: VTWalesnorth@vtw.gsi.gov.uk

CBS Wreccsam
CS Y Fflint
CS Ddinbych
CS Gwynedd
CS Ynys Môn
CBS Conwy

Swyddfa Priso:**Asiantaeth y Swyddfa Priso**

Tŷ Rhodfa
Ffordd Tŷ Glas
Llanisien
CAERDYDD CF14 5GR
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ratingwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth De Cymru
22 Gold Tops
CASNEWYDD NP20 4PG
Ffôn: 01633 255003
Ffacs: 01633 255004
E-bost: VTWalesSouth@vtw.gsi.gov.uk

CBS Pen-y-bont ar Ogwr
CS Caerdydd
CBS Rhondda Cynon Taf
CBS Bro Morgannwg
CBS Merthyr Tudful

Swyddfa Priso:**Asiantaeth y Swyddfa Priso**

Tŷ Rhodfa
Ffordd Tŷ Glas
Llanisien
CAERDYDD CF14 5GR
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ratingwales@voa.gsi.gov.uk

Tribiwnlys Priso Cymru

Rhanbarth Gorllewin Cymru
Llys-y-Ddraig
Parc Busnes Penllergaer
ABERTAWE SA4 9NX
Ffôn: 03000 254530
Ffacs: 03000 254522
E-bost: VTWalesWest@vtw.gsi.gov.uk

CBS Castell-nedd-Port Talbot
Dinas a Sir Abertawe
CS Caerfyrddin (Rhan 3)
CS Caerfyrddin (Rhan 1 a 2)
CS Ceredigion
CS Sir Benfro

Swyddfa Priso:**Asiantaeth y Swyddfa Priso**

Tŷ Rhodfa
Ffordd Tŷ Glas
Llanisien
CAERDYDD CF14 5GR
Ffôn: 03000 505505
E-bost: ratingwales@voa.gsi.gov.uk